

FITXA N°1
Plantes autòctones
del Cap de Creus



CÀDEC

(*Juniperus oxycedrus*)

Nom comú català: Càdec de mar.

Nom comú castellà: Cada, enebro marítimo, rojo o de la miera, oxicedro.

Distribució: Regió mediterrània.

Biologia: *Familia Cupressaceae. Època de floració de març a maig.*
El càdec és un arbre d'aspecte arbustiu, d'1 a 8 m d'alçada, amb una ramificació densa de les branques. La seva copa sol presentar una forma cònica i punxeguda. Les branques joves normalment pengen, donant a la planta un aspecte "despentinat". Les fulles són perennes, amb forma d'agulla i punxents, verticil·lades en grups de tres, i tenen dues línies blanques a l'anvers. És una espècie dioica (sexes separats), hi ha peus masculins i femenins. Els fruits són gàbuls, de 6-15mm de diàmetre, de color verdós al principi, i es tornen marrons-vermells al madurar.

Hàbitat: Pròpia dels alzinars, suredes, màquies i de les garrigues de la terra baixa mediterrània. El bosc format per càdecs s'anomena cadequer. Suporta bé els sòls pedregosos i els climes secs, des del nivell del mar fins als 1000 m d'altitud.

Usos i propietats: La seva fusta, aromàtica, de color vermellós, de gra fi i molt resistent a la putrefacció, s'utilitza en l'ebenisteria. Es cultiva com a ornamental pel seu fullatge dens i per a formar tanques vegetals. Se n'extreuen olis essencials, usats en medicina. Els fruits s'usen per a aromatitzar la ginebra i com a condiment alimentari.

Observacions: Es pot diferenciar del ginebró (*Juniperus communis*) perquè aquest té una única línia blanca a l'anvers de les fulles.

Organitza:

BIOSFERA
EDUCACIÓ AMBIENTAL CONSERVACIÓ RECERCA

Amb el suport:

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

 Ajuntament de Cadaqués
Regidoria de Medi Ambient

 Parc
Natural
de Cap de Creus

 Ajuntament
El Port de la Selva

Aquesta fitxa forma part del material divulgatiu del projecte INVACAT 2.0.

“Conservació de la biodiversitat vegetal al Parc Natural de Cap de Creus: Jornades d'eradicació de plantes invasores”



ARGELAGA NEGRA

(Calicotome spinosa)

Nom comú català: Argelaga negra, argelaga marina, bàlec, gatosa negra.

Nom comú castellà: Aliaga, aulaga negra, retama espinosa.

Distribució: Regió mediterrània occidental.

Biologia: *Família Fabaceae. Època de floració de març a agost.*

És un arbust petit, d'1 a 2 m d'alçada, molt característic per les seves espines. La ramificació de les branques forma un arbust dens i amb poques fulles. Les seves fulles caduques són compostes, totes trifoliades, i presenten els folíols peciolats i petits, de color verd fosc, ovats, obtusos, que quan s'assequen es tornen negres. Flors grogues, papilionades, solitàries o en petits grups. Fruit en llegum de color verd, de 2 a 5 cm de llargada, que es torna negre quan madura i conté de 3 a 8 granes.

Hàbitat: Pròpia dels alzinars, suredes, garrigues, màquies i de les brolles de la terra baixa mediterrània. Suporta bé els sòls rocosos o arenosos, sempre ben drenats. Prefereix els terrenys silícics en climes secs i assolats, des de ran de la mar fins a la muntanya baixa.

Usos i propietats: Es cultiva com a planta ornamental, la seva floració és molt vistosa i duradera.

Observacions: Les plantes lleguminoses, com ara l'argelaga negra, són capaces de fixar el nitrogen al sòl, gràcies a unes bacteries simbiòtiques presents a les seves arrels.

Aquesta fitxa forma part del material divulgatiu del projecte INVACAT 2.0.


“Conservació de la biodiversitat vegetal al Parc Natural de Cap de Creus: Jornades d'eradicació de plantes invasores”

Organitza:

BIOSFERA
EDUCACIÓ AMBIENTAL CONSERVACIÓ RECERCA

Amb el suport:

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

 Ajuntament de Cadaqués
Regidoria de Medi Ambient

 Parc
Natural
de Cap de Creus

 Ajuntament
El Port de la Selva

FITXA N°3

Plantes autòctones
del Cap de Creus



ARMÈRIA MARINA

(*Armeria alliacea* subsp. *ruscinonensis*)

Nom comú català: Armèria marina, gasó.

Nom comú castellà: Dengue, garón.

Distribució: Regió mediterrània nordoccidental.

Biologia: *Família Plumbaginaceae. Època de floració d'abril a setembre.* Petita herba perenne de fulles carnosos, llargues i estretes, i de color verd fosc, que creixen amuntegades arran de terra. Les flors, de color blanc o rosat, apareixen agrupades en inflorescència, al capdamunt d'una tija d'uns 10 cm d'alçada.

Hàbitat: Rocalls i penya-segats litorals. És una planta molt robusta, pot créixer en indrets amb molt poc sol, com ara tal·lussos i terrenys rocallosos.

Usos i propietats: És una planta molt utilitzada en jardineria, com a planta ornamental per la vistositat de les seves flors i el seu baix manteniment.


Observacions: La subespècie d'*Armeria alliacea* del Cap de Creus (subsp. *ruscinonensis*) és un endemisme amb una distribució geogràfica molt reduïda, present només al Cap de Creus i al Rosselló.

Organitza:

BIOSFERA
EDUCACIÓ AMBIENTAL CONSERVACIÓ RECERCA

Amb el suport:

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

 Ajuntament de Cadaqués
Regidoria de Medi Ambient

 Parc
Natural
de Cap de Creus

 Ajuntament
El Port de la Selva

Aquesta fitxa forma part del material divulgatiu del projecte INVACAT 2.0.

“Conservació de la biodiversitat vegetal al Parc Natural de Cap de Creus: Jornades d'eradicació de plantes invasores”

FITXA N°4

Plantes autòctones
del Cap de Creus



TRAGACANT DE MARSELLA (*Astragalus massiliensis*)

Nom comú català: Tragacant de Marsella, coixí de monja, cadira de pastor.

Nom comú castellà: Tragacanto de Marsella.

Distribució: Regió mediterrània occidental i Portugal.

Biologia: *Familia Fabaceae. Època de floració de maig a juny.*

És un arbust petit, de 10 a 30 cm d'alçada, i molt espinós. Les seves branques es ramifiquen molt des de la base llenyosa, formant un coixí arrodonit i dens. Les fulles són compostes, de 2-7 cm de llargada, formades per 12-24 folíols ovalats, petits i pilosos pel revers. En caure els folíols, l'eix central es queda adherit i en forma d'espina. Flors en inflorescència, amb 3-8 flors que formen raïms globulars, de color blanc. Fruit en llegum de color verd, d'1 cm de llargada, que es torna negre quan madura i conté 4 granes.

Hàbitat: Pròpia dels penya-segats i rocallis litorals, en sòls pedregosos o sorrencs ben drenats, des del nivell del mar fins als 300 m d'altitud.

Observacions: L'estructura en forma de coixinet de les seves mates és una adaptació als forts vents. És una planta de distribució reduïda, protegida a Catalunya. És una planta lleguminosa, capaç de fixar el nitrogen al sòl, gràcies a unes bacteries simbiòtics presents a les seves arrels.

Organitza:

BIOSFERA
EDUCACIÓ AMBIENTAL CONSERVACIÓ RECERCA

Amb el suport:

 Generalitat de Catalunya
**Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural**

 Ajuntament de Cadaqués
Regidoria de Medi Ambient

 Parc
Natural
de Cap de Creus

 Ajuntament
El Port de la Selva

Aquesta fitxa forma part del material divulgatiu del projecte INVACAT 2.0.

“Conservació de la biodiversitat vegetal al Parc Natural de Cap de Creus: Jornades d'eradicació de plantes invasores”

FITXA N°5
Plantes autòctones
del Cap de Creus



LLETERASSA

(*Euphorbia characias*)

Nom comú català: Lleterassa, lleteresa, lletrera, mula.

Nom comú castellà: Lechetrezna.

Distribució: Regió mediterrània.

Biologia: *Família Euphorbiaceae. Època de floració de març a maig.*
És un arbust, d'entre 20 i 80 cm d'alçada, que forma una mata densa de port semiesfèric. Les tiges són llenyoses i es ramifiquen des de la base. L'escorça de les branques superiors és vermella, amb les cicatrius foliars molt marcades. Les fulles són lanceolades enteres, d'un verd més clar a la cara inferior, i creixen imbrincades formant una roseta terminal. Es caracteritza per perdre les fulles durant l'estiu, deixant l'estructura de branques nues durant els mesos càlids, i tornant a treure noves fulles molt aviat, al mes de setembre, a vegades abans de què hagi començat a ploure. La inflorescència és umbel·liforme i les flors tenen les glàndules nectaríferes de color taronja. El fruit és una càpsula esfèrica que conté nombroses llavors de 3 mm.

Hàbitat: Pròpia de les màquies, brolles i erms mediterranis, en indrets pedregosos o sorrencs, des de ran de mar fins a la muntanya baixa.

Usos i propietats: La lleterassa és una planta laticífera que produeix una resina blanca o làtex, conegut vulgarment com a "llet". Aquest làtex és tòxic i pot irritar la pell i els ulls severament, i s'ha utilitzat a la medicina popular tradicional contra les verrugues. Les seves llavors i arrels es fan servir com a laxant. Es cultiva com a planta ornamental, car que és una planta molt vistosa, agraïda i molt resistent.

Observacions: La lleterassa arbòria és una planta molt resistent que s'ha guanyat el nom vulgar de "mula" a causa de la seva persistència, comparable a la proverbial tossudes de l'animal homònim. Malgrat que hom talli la planta de soca-rel o es cremi l'indret, la lleterassa és capaç de rebrotar de qualsevol resta d'arrel.

Aquesta fitxa forma part del material divulgatiu del projecte INVACAT 2.0.


"Conservació de la biodiversitat vegetal al Parc Natural de Cap de Creus: Jornades d'eradicació de plantes invasores"

Organitza:

BIOSFERA
EDUCACIÓ AMBIENTAL CONSERVACIÓ RECERCA

Amb el suport:

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

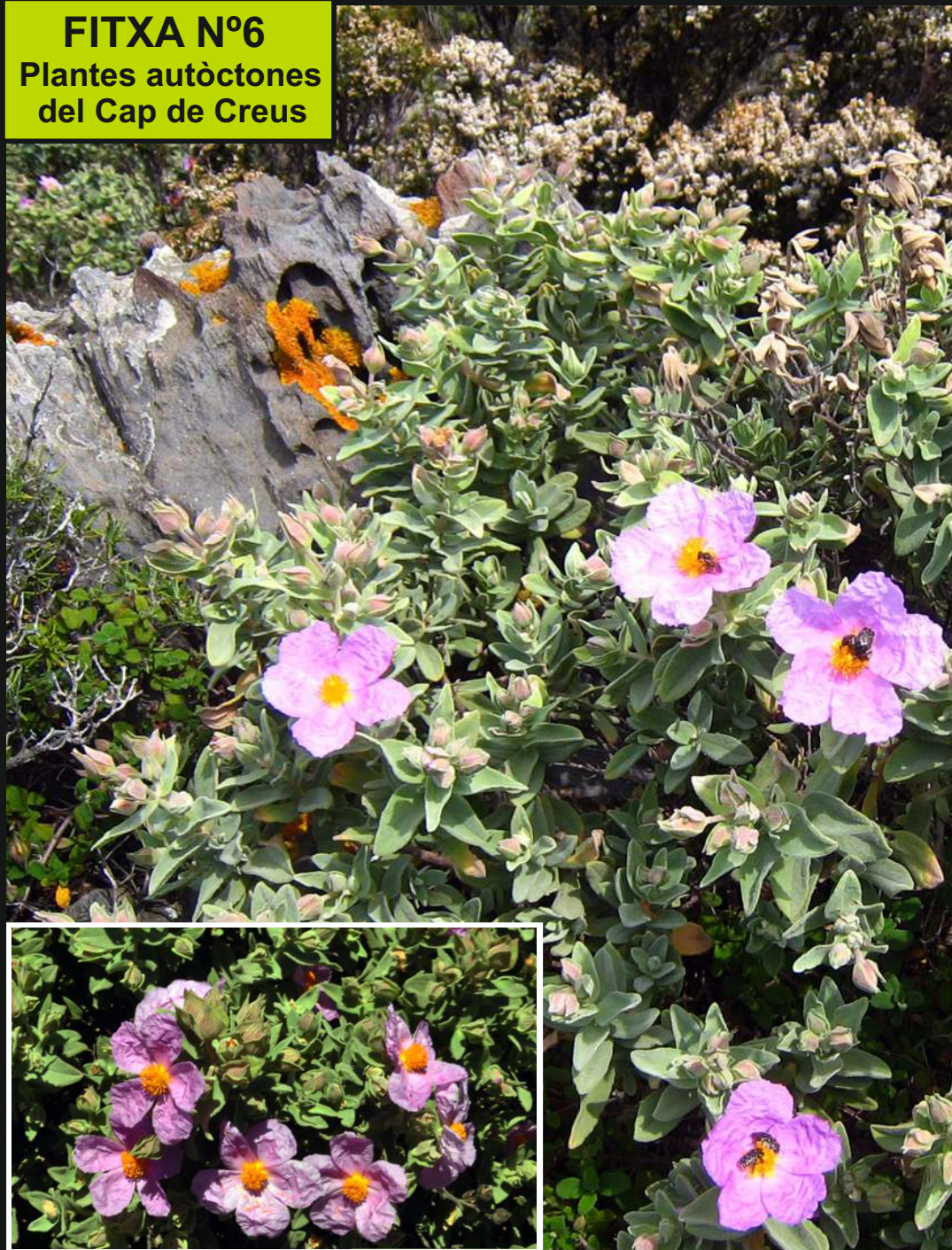
 Ajuntament de Cadaqués
Regidoria de Medi Ambient

 Parc
Natural
de Cap de Creus

 Ajuntament
El Port de la Selva

FITXA N°6

Plantes autòctones
del Cap de Creus



ESTEPA BLANCA

(*Cistus albidus*)

Nom comú català: Estepa blanca, bordiol blanc.

Nom comú castellà: Estepa blanca, fina, margalidera, jaguarzo blanco.

Distribució: Regió mediterrània occidental, des del nord d'Itàlia fins al sud de Portugal.

Biologia: *Família Cistaceae. Època de floració d'abril a juny.*

És un arbust llenyós i petit, de 20 a 100 cm d'alçada. Les fulles són perennes i de color verd grisenc (ja que estan cobertes per pèls blancs), la qual cosa li dona el nom *albidus* i la diferencia d'altres estepes. Les flors són grosses i vistoses, d'uns 5 cm de diàmetre, són rosades i tenen els pètals lleugerament arrugats. Els fruits són una càpsula ovoide que conté nombroses llavors.

Hàbitat: Pròpia de brolles i matollars, dels alzinars i suredes esclarissades o degradades de la terra baixa mediterrània. Molt ben adaptada als terrenys secs i assoleïats, de climes càlids, des de ran de mar fins a la muntanya baixa.

Usos i propietats: Es cultiva com a planta ornamental, la seva floració és molt vistosa i duradera i requereix un manteniment baix. Les seves branques i fulles produeixen resines aromàtiques de propietats balsàmiques. Les seves llavors contenen materials feculents i en alguns indrets, com ara al Marroc, s'utilitzen per a mesclar-les amb farines panificables.

Observacions: Totes les altres estepes tenen flors de color blanc, com per exemple l'estepa **borrera** (*Cistus salviifolius*) i l'estepa **negra** (*Cistus monspeliensis*), les quals també són presents al Cap de Creus. Les seves flors solen produir poc nèctar i són pol·linitzades per coleòpters i borinots.

Aquesta fitxa forma part del material divulgatiu del projecte INVACAT 2.0.

"Conservació de la biodiversitat vegetal al Parc Natural de Cap de Creus: Jornades d'eradicació de plantes invasores"

Organitza:

BIOSFERA
EDUCACIÓ AMBIENTAL CONSERVACIÓ RECERCA

Amb el suport:

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

 Ajuntament de Cadaqués
Regidoria de Medi Ambient

 Parc
Natural
de Cap de Creus

 Ajuntament
El Port de la Selva

FITXA N°7
Plantes autòctones
del Cap de Creus



BRUC BOAL

(*Erica arborea*)

Nom comú català: Bruc boal, bruc de pipes, bruc de soca, bruc mascle.

Nom comú castellà: Brezo, brezo blanco.

Distribució: Regió mediterrània.

Biologia: Família Ericaceae. Època de floració de febrer a maig.

És un arbust que pot fer més de tres metres d'alçada, molt ramificat i amb les tiges erectes. Les seves fulles són petites (com agulletes de 3 a 4 mm de llargada) i de color verd fosc. Les flors són petites i blanques, en forma de campaneta. Les flors poden arribar a ser molt abundants, de manera que el seu color blanc pot dominar el paisatge. El fruit és una càpsula molt petita.

Hàbitat: Pròpia de les brolles i matollars, i dels boscos esclarits de la terra baixa mediterrània. Prefereix els climes càlids, secs i assoleiats.

Usos i propietats: El bruc boal té una fusta molt dura d'un color rogenc molt apreciat, també és molt bona com a combustible i per a obtenir carbó. S'ha utilitzat en medicina com a diurètic. La fusta de la seva arrel, en forma de bulb, és molt utilitzada en la fabricació de pipes de fumar.

Observacions: Es pot confondre amb el **bruc femella o d'escombres** (*Erica scoparia*). Els diferenciarem per les flors, que en el bruc mascle són més blanquinoses i s'agrupen d'una forma més compacta, i a més els extrems de les branques tenen pèls sobre la tija, mentre que el bruc d'escombres no té pèls a les branques. La **bruguera** (*Erica multiflora*) es diferencia bé per la seva floració a la tardor i les flors rosades.

Aquesta fitxa forma part del material divulgatiu del projecte INVACAT 2.0.

“Conservació de la biodiversitat vegetal al Parc Natural de Cap de Creus: Jornades d'eradicació de plantes invasores”

Organitza:

BIOSFERA
EDUCACIÓ AMBIENTAL CONSERVACIÓ RECERCA

Amb el suport:

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

 Ajuntament de Cadaqués
Regidoria de Medi Ambient

 Parc
Natural
de Cap de Creus

 Ajuntament
El Port de la Selva

FITXA N°8

Plantes autòctones
del Cap de Creus



CAP D'ASE

(*Lavandula stoechas*)

Nom comú català: Espígol, lavanda, tomaní, cap d'ase.

Nom comú castellà: Lavanda, cantueso, tomillo borriquero, hierba de San Juan.

Distribució: Regió mediterrània.

Biologia: *Família Lamiaceae. Època de floració de maig a juliol.*

És una mata llenyosa, de 40 a 100 cm d'alçada. Les seves tiges són de secció quadrada. Les fulles són senceres, lanceolades i estretes, de color grisenc i perennes, de 2 a 4 cm de llargada. La inflorescència és en forma d'espiga, a l'extrem apical de les branques, amb unes bràctees estèrils de color blau, que contenen les flors, petites però molt vistoses i aromàtiques, de color violeta.

Hàbitat: Pròpia dels alzinars i suredes esclarides, de les brolles i garrigues de la terra baixa mediterrània. Suporta bé els terrenys pedregosos i els climes secs.

Usos i propietats: Es una planta molt utilitzada en jardineria, com a planta ornamental per la vistositat i l'olor de les seves flors, i el seu baix manteniment. Les flors s'utilitzen per a preparar infusions i olis essencials, amb propietats antisèptiques, digestives, cicatritzants i antibacterianes.


Observacions: Aquesta planta ha estat usada des de l'antiguitat, com a perfum i per a la higiene personal, però també com a desinfectant.

Organitza:

BIOSFERA
EDUCACIÓ AMBIENTAL CONSERVACIÓ RECERCA

Amb el suport:

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

 Ajuntament de Cadaqués
Regidoria de Medi Ambient

 Parc
Natural
de Cap de Creus

 Ajuntament
El Port de la Selva

Aquesta fitxa forma part del material divulgatiu del projecte INVACAT 2.0.

“Conservació de la biodiversitat vegetal al Parc Natural de Cap de Creus: Jornades d'eradicació de plantes invasores”

FITXA N°9

Plantes autòctones
del Cap de Creus



Fotos: Parc Natural de Cap de Creus

ENSOPEGUERA

(*Limonium tremolsii*)

Nom comú català: Ensopeguera, limònim, limònim salobros.

Nom comú castellà: Espantazorras.

Distribució: Regió mediterrània nordoccidental, endèmica del litoral del Cap de Creus i de localitats més meridionals del Baix Empordà.

Biologia: Família *Plumbaginaceae*. Època de floració de juny a agost. Mata llenyosa, de 5-40 cm, amb fulles disposades helicoidalment formant una roseta. Fulles uninervades, no marcides durant la florida. Eix de la inflorescència de 15-40 cm de llargada, freqüentment papil·lós a la base, amb algunes branques estèrils a la base. Espícules de flors de 7-7,5 mm.

Hàbitat: Penya-segats i roquissars litorals, sobre substrats silícics. És una planta molt robusta, que pot créixer en indrets amb molt pòc sòl.

Observacions: El gènere *Limonium* és d'identificació força complexa. Es donen fenòmens d'hibridació amb altres espècies d'àrea de distribució més àmplia, com ara amb *Limonium virgatum*.

Organitza:

BIOSFERA
EDUCACIÓ AMBIENTAL CONSERVACIÓ RECERCA

Amb el suport:

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

 Ajuntament de Cadaqués
Regidoria de Medi Ambient

 Parc
Natural
de Cap de Creus

 Ajuntament
El Port de la Selva

Aquesta fitxa forma part del material divulgatiu del projecte INVACAT 2.0.

“Conservació de la biodiversitat vegetal al Parc Natural de Cap de Creus: Jornades d'eradicació de plantes invasores”

FITXA N°10
Plantes autòctones
del Cap de Creus



Foto: Parc Natural de Cap de Creus

SÈSELI DE FARRENY

(*Seseli elatum subsp. farrenyi*)

Nom comú català: Sèseli de Farreny.

Distribució: Regió mediterrània nordoccidental, endèmica del Cap de Creus, on només s'hi troben tres poblacions que sumen poc més de 2000 individus.

Biologia: *Família Apiaceae. Època de floració de juny a octubre.*

Planta perenne, d'entre 6 i 30 centímetres d'alçada. Les branques es ramifiquen des de la base. Inflorescència formada per umbel·les compostes amb petites flors blanques i fruits ovoides. Una roseta pot tardar entre un i quatre anys en treure flors i, de mitjana, floreix només un 27% de les rosetes cada any.

Hàbitat: Creix en esquistos dels penya-segats litorals, en terrenys secs, lleugerament àcids i salins.


Observacions: És una espècie amenaçada, inclosa dins la categoria en perill de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (UICN), tant al "Catàleg de plantes vasculares endèmiques, rares o amenaçades de Catalunya" com a la "Lista Roja de la Flora Vascular Española". Els episodis forts de tramuntana del Cap de Creus provoquen l'asseccament prematur de les flors, però afavoreixen la dispersió dels seus fruits.

Organitza:

BIOSFERA
EDUCACIÓ AMBIENTAL CONSERVACIÓ RECERCA

Amb el suport:

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

 Ajuntament de Cadaqués
Regidoria de Medi Ambient

 Parc
Natural
de Cap de Creus

 Ajuntament
El Port de la Selva

Aquesta fitxa forma part del material divulgatiu del projecte INVACAT 2.0.

“Conservació de la biodiversitat vegetal al Parc Natural de Cap de Creus: Jornades d'eradicació de plantes invasores”